

Groddjursinventering för Dalvägen - Gustavsviksvägen, SÖ Boo, inför detaljplan

Nacka kommun

Innehållsförteckning

Uppdraget	3
Bakgrund	3
Planprocessen	3
Metodik	3
Översiktlig kartering av livsmiljöer för groddjur	3
Stråkinventering	4
Flaskinventering och håvning efter salamander	4
Resultat	4
Översiktlig kartering av livsmiljöer för groddjur	4
Stråkinventering	6
Flaskinventering och håvning efter salamander	7
Diskussion	7
Artskyddsförordningen	7
Inventeringsresultatet	8
Hänsyn vid detaljplanearbetet	8
Referenser	9
Bilaga	9

Projektets organisation

Beställare: Nacka kommun, beställare Johan Berggren. Kontaktperson: Kristina Källqvist.
Organisation Calluna: Johanna Lundberg (projektledare, groddjursinventering, översiktlig inventering, rapport, foton), Mova Hebert (översiktlig inventering), Anna Koffman (kvalitetsgranskning). Internt projektnummer Calluna: JLU0002. Datum PM: 2014-05-30. Version: slutversion.

Uppdraget

Calluna AB fick i mars 2014 i uppdrag från Nacka kommun att genomföra en groddjursinventering i området kring Dalvägen-Gustavsviksvägen i sydöstra Boo. Syftet var att undersöka om det finns groddjur i en branddamm intill Gustavsviksvägen samt att försöka ta reda på om det finns vandringsstråk från övervintringsplatser. Inventeringen i fält skulle också bedöma om miljöer i dammens omgivning har potential som övervintringsplatser eller sommarhabitat (födosökmiljö) för groddjur samt om fler lekvatten finns.

Inventeringsresultatet behandlas i denna rapport, som färdigställdes i maj 2014.

Uppdraget har utförts av Johanna Lundberg, Anna Koffman och Mova Hebert, Calluna AB.

Bakgrund

Planprocessen

Nacka kommun arbetar med planprogram för Dalvägen-Gustavsviksvägen. Strax söder om busshållplatsen Gustavsvik på Gustavsviksvägen finns en branddamm som kan hysa groddjur, dock fanns inga kända observationer om groddjur här enligt kommunen. Resultatet från inventeringen ska utgöra ett beslutsunderlag till Nacka kommun inför detaljplanarbetet i området.

Metodik

Groddjursinventeringen innefattade tre olika inventeringsmoment: översiktlig kartering av livsmiljöer för groddjur, stråkinventering samt flaskinventering och håvning. Metodiken för inventeringarna beskrivs nedan.

Översiktlig kartering av livsmiljöer för groddjur

Groddjursinventeringen inleddes med en översiktlig inventering av miljöer viktiga för groddjur. Syftet var att förbereda för stråkinventeringen som skedde nattetid. Ortofoto studerades och utifrån denna studie fältbesöktes ett urval av potentiella livsmiljöer för groddjur. Potentiellt viktiga biotoper registrerades i mobilt GIS i handdator. Inventeringen utfördes av Mova Hebert och Johanna Lundberg 19 mars.

Efter en inventering upprättades en karta med grov indelning av biototyp och typ av livsmiljö (se karta 1). De miljöer viktiga för groddjur som avgränsades var potentiella lekvatten, övervintringsplatser och sommarhabitat med födosök.

Biotoper som eftersöktes för groddjurens övervintring var skogsmiljöer med strukturer som t.ex. gamla stenmurar och rötter, och trädgårdar med t.ex. komposthögar. Även biotoper som fuktlövskog, lövskog och gräsmarker eftersöktes eftersom det kan utgöra sommarhabitat för groddjur.

Stråkinventering

För att undersöka eventuella vandringsstråk för groddjur till branddammen och diket längs Dalvägen genomfördes en stråkinventering med pannlampa kvällstid. Stråkinventeringen genomfördes av Johanna Lundberg under kvällen den 7 april. Groddjurens vandring hade påbörjats i andra delar av länet och väderförhållandena ansågs optimala för groddjursvandring (4-5 plusgrader). Inventeringen påbörjades i samband med skymningen och pågick till någon timme efter midnatt, för att vara på plats under den tid på dygnet då groddjuren är som mest aktiva.

Ett område på cirka en kilometer runt om branddammen genomvandrades vid stråkinventeringen och fokuserade till potentiella vandringsstråk utpekade i den översiktliga inventeringen där möjliga övervintringslokaler karterades (se karta 1). Inventeringen fokuserades till större och mindre vägar i området. På vägar är det lätt att se groddjuren och groddjuren nyttjar också vägar för förflyttning.

Samtliga groddjur som påträffades artbestämdes och registrerades i mobilt GIS i handdator (noggrannhet cirka 5-10 meter). Några av groddjuren som påträffades på vägarna samlades i hink för att släppas ut på lämplig plats vid branddammen eller diket för att minska risken att de skulle bli överkörda. Både levande och döda groddjur registrerades.

Flaskinventering och håvning efter salamander

Som ett komplement till stråkinventeringen genomfördes en flaskinventering och håvning efter större och mindre vattensalamander. Inventeringen genomfördes från 6 till 8 maj och kompletterades med en extra håvning kvällen den 24 maj. Inventeringen utfördes av Johanna Lundberg.

Totalt 13 flaskfällor placerades ut i tre olika områden (A-C, se karta 3) i inventeringsområdet; nio fällor i område A, två fällor i område B och två fällor i område C. Område A är branddammen, område B och C är i diket längs Dalvägen. Fällorna vittjades två gånger, en gång per dygn. Håvning genomfördes i samband med att fällorna placerades ut och vittjades, samt vid ett extra tillfälle 24 maj. Samtliga groddjur som hittades i fällor eller vid håvning antecknades i protokoll och släpptes ut.

Resultat

Översiktlig kartering av livsmiljöer för groddjur

Resultatet från den översiktliga biotopinventeringen visas i karta 1. I kartan visas avgränsade miljöer potentiellt viktiga för groddjur. I kartan finns branddammen och diket längs Dalvägen utpekade som potentiella lekvatten för groddjur. Diket har svagt vattenflöde, klart vatten och växtlighet i några partier. Även i branddammen finns växtlighet, vilket är särskilt viktigt för salamander under leken.

I karta 1 finns även små områden med fuktlövskog avgränsade eftersom dessa kan utgöra födosöksmiljö för groddjur under sommaren. Omgivningen kring branddammen och diket är även dessa avgränsade som potentiella födosöksområden.

I inventeringsområdet finns rikligt med potentiella övervintringsplatser för groddjur, då det är rikt på moränbackar med stenrösen och skrymslen vid t.ex. rötter. Det finns även många potentiella miljöer i trädgårdarna, bl.a. i komposter och rishögar.

Figur 1. Skogsbacke några hundra meter nordväst om branddammen. I moränbackar som denna finns många skrymslen för groddjur att nyttja som övervintringsplatser. Miljöer som denna finns det gott om i området kring branddammen och diket längs Dalvägen.

Figur 2. Vid inventeringen avgränsades diket längs Dalvägen som potentiell lokal för groddjurslek. I diket är vattenflödet långsamt och det finns partier med vattenvegetation.

Stråkinventering

Under stråkinventeringen observerades ca 117 groddjur, varav ca 116 levande och en död (se karta 2, figur 3). Tre arter groddjur hittades: vanlig padda (*Bufo bufo*), vanlig groda (*Rana temporaria*) och mindre vattensalamander (*Lissotriton vulgaris*). I karta 2 visas platser för var groddjuren observerades samt stråk som genomsöktes.

Art	Levande	Döda
Vanlig padda (<i>Bufo bufo</i>)	2	0
Vanlig groda (<i>Rana temporaria</i>)	ca 112	1
Mindre vattensalamander (<i>Lissotriton vulgaris</i>)	2	0
Totalt	ca 116	1

Figur 3. Tabell över döda och levande groddjur observerade vid stråkinventeringen 7 april 2014.

Det största fyndet som gjordes vid stråkinventeringen var de ca 110 lekande vanliga grodor som observerades i branddammen. Grodhanarna var vid inventeringstillfället i full färd med sitt spel. På Gustavsviksvägen påträffades två vanliga grodor på väg mot dammen och även en trafikdödad individ på Gustavsviksvägen. Relativt få groddjur hittades utanför dammen, endast sju groddjur varav en död. Det stora antalet grodor i dammen indikerar att peaken för vandringsen redan hade passerats vid inventeringstillfället, i alla fall för vanlig groda.

På Dalvägen hittades en mindre vattensalamander som gick i riktning mot diket (se karta 2). Ytterligare en salamander hittades på en liten bilväg väster om branddammen. De två paddorna som hittades vid inventeringen var på väg bort från området.

Figur 4 och 5. Till vänster syns en av de cirka 110 vanliga grodor som observerades leka i branddammen vid stråkinventeringen. Till höger syns en trafikdödad vanlig groda på Gustavsviksvägen, nära branddammen (se karta 2).

Flaskinventering och håvning efter salamander

Vid flaskinventeringen observerades 23 mindre vattensalamandrar, se figur 6 och karta 3. 22 individer hittades i fällor och en hittades på dikesbotten vid område B. Eftersom salamandrarna som hittades i fällorna 7 maj släpptes ut i vattnet i närheten av fällorna kan samma individer ha räknats två gånger. Inget fynd gjordes vid håvningen i samband med fälltömning, utsättning eller vid det extra håvningstillfället 24 maj. Många av salamandrarna som hittades var mitt uppe i leken, se salamander i lekdräkt i figur 8. Vid inventeringen eftersöktes rom av groddjur, dock utan fynd.

Datum / Område	A	B	C
7 maj	2	1 (utanför fälla)	0
8 maj	15	3	2
Totalt	17	4	2

Figur 6. Tabell över funna mindre vattensalamandrar vid flaskinventering och håvning i branddammen och i diket längs Dalvägen. Vid inventeringen observerades 23 individer.

Figur 7 och 8. Vid flaskinventeringen hittades 23 mindre vattensalamandrar. I fotot till vänster syns en vit flaskfälla i branddammen (område A) och till höger syns en hane i lekdräkt, som hittades i branddammen.

Diskussion

Artskyddsförordningen

Vanlig padda, vanlig groda och mindre vattensalamander är fridlysta enligt 6 § artskyddsförordningen (ASF 2007:845), vilket innebär att det är förbjudet att skada eller fånga individer och att ta bort eller skada groddjurens rom, larver eller bon (se lagtext i figur 9).

6 § I fråga om sådana vilt levande kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur som anges i bilaga 2 till denna förordning är det förbjudet att i den omfattning som framgår av bilagan

1. döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och
2. ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

Figur 9. Lagtext för 6 § artskyddsförordningen. Källa: www.notisum.se/rnp/sls/lag/20070845.htm.

Även lagtext i miljöbalken (1998:808) är tillämplig, enligt 1 § i första kapitlet ska värdefulla naturmiljöer skyddas och vårdas, och den biologiska mångfalden ska bevaras. Det är därför viktigt att detaljplanearbetet genomförs på så sätt att groddjurspopulationerna inte tar skada. Detta kan göras genom att ta hänsyn till groddjurens lek-, födosöks- och övervintringsmiljöer samt att minimera barriäreffekter vid groddjurens vandringar.

Inventeringsresultatet

Resultatet från groddjursinventeringen visar att omgivningen kring Dalvägen och Gustavsviksvägen används av två groddjursarter (mindre vattensalamander och vanlig groda) för övervintring, födosök och lek. Även vanlig padda observerades i området, vilket kan innebära att även padda använder området som övervintringsplats. Området är rikt på potentiella övervintringsplatser för groddjur. Utifrån inventeringsresultatet bedömer vi att padda inte nyttjar inventeringsområdet för lek.

Observationerna av vanlig groda och mindre vattensalamander är koncentrerad till branddammen vid Gustavsviksvägen, där resultatet tydligt visar att lokalen används för lek. Båda arterna observerades i stort antal individer och lekte vid inventeringstillfällena. I diket längs Dalvägen observerades sammanlagt sju mindre vattensalamandrar under inventeringarna, även dessa i lekdräkt. Detta indikerar att även diket är en viktig leklokal för mindre vattensalamander. Diket används sannolikt även vid vandring. Större vattensalamander påträffades inte vid inventeringen. Om en population av större vattensalamander skulle finnas bedömer vi att den skulle ha upptäckts i inventeringen.

Hänsyn vid detaljplanearbetet

Eftersom diket och branddammen med omgivande fuktlövskog och gräsmarker uppenbart nyttjas av minst två groddjur är det viktigt att man i detaljplanearbetet tar hänsyn till groddjurens lekvatten, sommarhabitat och även övervintringsmiljöerna. Dammen har biologiska värden som lekvatten för större population av vanlig groda samt av mindre vattensalamander, och bör bevaras i den nya detaljplanen. Sannolikt kommer ungefär halva dammen att försvinna när Gustavsviksvägen får en ny dragning. Det är viktigt att den del som är kvar bibehåller funktionen som lekvatten och sommarhabitat för groddjur. Utvärdering av dammens funktion för groddjur bör genomföras året efter att åtgärder genomförts, därefter cirka var tredje år.

Diket längs Dalvägen kommer till stora delar att kulverteras, vilket kommer att innebära uppenbart negativa konsekvenser för mindre vattensalamander som idag använder diket för vandring och som lekvatten. Därför är det viktigt att groddjursmiljöer återskapas i närområdet.

I och med förtätning i området kommer villatomter med övervintringsplatser att försvinna, vilket motiverar återskapande av groddjursmiljöer. Platser för återskapande av övervintringsmiljöer och lekvatten bör pekas ut i detaljplanarbetet. Övervintringsmiljöer kan vara t.ex. stenmurar och rishögar. Eftersom mycket av den befintliga naturmarken kring Dalvägen kommer att bebyggas eller omvandlas till parkmark är det viktigt att denna utformas på ett sätt som gynnar groddjuren, t.ex. att se till att skötseln inte är för intensiv och att diken rensas för att förhindra igenväxning.

Det är även viktigt att ta hänsyn till groddjurens vandringsstråk till och från lekvattnet. Vid stråkinventeringen hittades en död vanlig groda på Gustavsviksvägen och salamander observerades vandra över Dalvägen mot diket. I dagsläget bedöms trafiken vara ett ringa problem, eftersom trafikmängden är låg. Om trafikmängderna ökar på Gustavsviksvägen och Dalvägen kan dödligheten komma att öka om groddjuren vandrar längs vägarna, vilket är troligt med tanke på resultatet från stråkinventeringen. Om trafikmängderna ökar i sådan grad att dödligheten bedöms kunna öka bör man anlägga groddjurstrummor eller -passager under vägarna med barriärer (även kallat ledarmar) som leder djuren in i trumman. Positioner för trummor bör pekas ut i detaljplanen. Om trummor och barriärer anläggs är det viktigt att funktionen hos dessa undersöks med jämna mellanrum.

Om trafikmängden endast bedöms öka i liten omfattning och groddjursdödligheten inte bedöms öka är det istället viktigt att groddjuren även efter ombyggnation kan ta sig obehindrat över vägarna, t.ex. genom att ha nedfasade kanter på trottoarer.

Referenser

Artskyddsförordningen (2007:845). www.notisum.se/rnp/sls/lag/20070845.htm.

Miljöbalken (1998:808). www.notisum.se/rnp/sls/lag/19980808.htm.

Bilaga

Separat kartbilaga.